

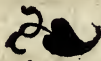
POMPONII

LAETI LIBELLVS DE ROMA-
NORVM MAGISTRATIBVS.

EIVSDEM DE SACERDOTIIS RO.

EIVSDEM DE DIVERSIS LEGIBVS RO.

THOMSON

THE NATIONAL
MILITARY

OF THE UNITED STATES

OF THE UNITED STATES

POMPONII

LAETI DE ROMANORVM MAGI-
stratibus, sacerdotijs, iuris peritis, & legi-
bus Ad M. Pantagathū libellus.

DE REGE.

Romulus.

Rbis Romæ & impij Ro-
mani cōditor Romulus,
Marte genitus fuit. Is post
quām omnium consensu
præfuit: legem tulit, ut ne
mo regnum aut magistra-
tum iniret, nisi auctor fie-
ret deus, ipseq; per auspici-
a confirmari uoluit.

Vocabulum à regēdo de-
ductum est. Multitudinē
omnem Romulus diuisit

Tribus.

Tribunus.

Curie.

in partes tres, quas tribus appellauit, & singularū tribuū
duces tribunos nominauit, & ipsas tribus in triginta par-
tes diuisit, curias dixit: quoniam earum cura respublica
sententiam expediebat, & inde latæ ab regibus quædam
leges Curiatæ denominatæ sunt. Curiarum præfectos cur-
riones dixit, & Curionū decuriones. L. Papirius, qui fuit
tempore Tarquinij superbi, latas leges in uolumina res-
degit: Vnde iuris ciuilibs Papirianū nomen deducit. Rex

Curiatæ LL

Curiones.

Decuriones.

Ius ciuile.

Papyriani.

sacrificijs, templis, & omni cultui deorū, & legibus,
& moribus præerat, magnarum causarum ius
dex, minorum uero causarum Senatum
uoluit esse ipse Romulus iudicem.

A iij

Purpura*Lictores**Fasces**Secures**Celeres**Tribunus**Celerum**Trossuli**Sella curulis*

Omulus ut haberetur honor ac ueneratio regiae maiestati, purpurea usus est ueste, duodecim legit, qui succinctis uestibus expediti multitudinem uirgis coercerent, eos alligandis hominibus, ut C. Valgius meminit, lictores appellauit, ut est lictor colligamanu. xij. & hi fasces ante regem ferebant, ac totidem secures, quae signa puniendi erant, legit & regij corporis custodes milites ccc. quos à promptitudine, id est celeritate celeres appellauit, & eorum ducem tribunum celerum. Cuius erat secundus post regem locus: Valerius Antias ait, à primo eorum duce cui Celer nomen fuit, celeres nominatos. Hij erant equites Romani, qui postea expugnato Trassulo oppido Tuscorum, ut Iunius scribit, Trossuli dicti sunt. Sella usus est curuli, & locum eminentem in parte fori aedificauit, ubi iura daret.

DE SENATORIBVS.

*Senatores
centum**Patres patritij**Multitudinis**patroni**Princeps ciui.**Patres conscri.**Senatuscōsultū**Plebiscita*

Senatores à Romulo electi centū aut à nobilitate generis, aut ab aetate, aut à sapientia: ut apud Athenas nomen coepere, idem patres, & eorum familia patritia, idem multitudinis patroni, id est defensores erant. Hos appellabant peregrini principes in ciuitate. Qui post hoc centum senatui ascripti fuere, Patres conscripti appellati sunt. Quod uero ipsi constituerent ratū erat, Senatusconsultum dixere, & tunc esse coepit cū plebes difficulter conueniret, nam cum à patribus per discordiam secederet, iura sibi constituit, quae plebiscita uocantur.

DE POTESTATE SENATVS ET PLEBIS.

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

Rex ad senatū referebat. Senatus de omni re cognoscebat, & suffragium ferebat, & quod uisum pluribus fiebat, populus magistratū creabat, leges sciebat, & de bello decernebat.

DE INTERREGE.

Spacium temporis à defuncto rege usq; ad creationē sequētis, Interregnum dicebatur; & qui præerat cum regia potestate & insignibus interrex erit. *Interrex*

DE DVVMVIRIS.

Tullus Hostilius rex duumuiris potestatem fecit iudicandi de capite M. Oratii, qui solus ex trigeminis bello Albano remanserat, & reus accersitus, qd' extra portam Capenam obuam sororem interfecerat, quæ maritum suum unum ex Curiatijs cæsis ducendo uictoriam & libertatem populi Romani ægreferre uidebatur, sed absolutus à populo fuit, ppter patris lachrymas, nam dixerat Tullus, Si prouocarit prouocatione certaret. Et hæc fuit prima apud populum prouocatio, & hoc primū de rebus capitalibus iudicium. *Duumuiri*

DE PRAEFECTO VRBIS.

Romulus unum elegit, quem urbanis negocijs præfecit, ut Dionysius ait, hunc præfectum urbis fuisse satis constat. Longo post tempore tantum sibi urbis præfectura uendicauit, Cæsarum temporibus, ut crimina omnium in urbe cognosceret, & demū cum Cæsar res ab urbe abessent, præfectus uelut alter Cæsar imperabat de rebus oibus, quæ ad urbem pertinebant, censebat. *Praefectus urbis*

DE PRAEFECTO PRAETORIO.

Praefectus prætorio sub Cæsaribus disciplinae militari præerat, eius postea auctoritas aucta eiga Foren *Praefectus prætorio.*

Magister stabuli. ses causas : ubi imperium declinare cœpit, nomen mutauit, magister stabuli dictus, cum antea sub regibus tribunos scelerum fuit : Et sub dictatore, magister equitū.

Magister equitum.

DE PRAEFECTO ANNONAE.

Praefectus annonae.

Dicunt quidā, Annonæ præfecturā habuisse initium quindecimo anno post exactos reges, Appio Claudio Sabyno, & P. Seruilio Prisco consi. sed uerius constat āno decimo octauo T. Gecanio, P. Minutio consi. quo tempore Annonæ maxima charitas fuit, missiq; in Siciliam fuere P. Valerius, & L. Geganius pro aduehendō frumento. Volunt alij, L. Minutium fuisse primū Annonæ præfectum, satisq; constat, non nisi ex indigētia frumenti hunc magistratum creari.

DE PRAEFECTO VIGILVM.

Praefectus uigilum.

Cum urbis ædificia sæpenumero incādio flagrarēt, diuus Augustus quinque cohortes, ut inuigilarēt urbi, disposuit : & singule duas regiones custodiebāt, tunc enim erant regiones quatuordecim. His quinque cohortibus præerat præfectus uigilum, apud quem cognitio erat omnium scelerum, quæ nocturno tempore fieri solent, præsertim de incendio & latrocinio.

DE PRAEFECTO IN MILITIA.

Praefecti alarū & cohortiū.

Singulorum ordinum in militia aliquando præfecti creati sunt, hoc est quod sæpenumero præfectis alarū & cohortium legimus, hoc scilicet erat uoluntate ducis, id est exercitus imperatoris aut regis.

DE PRAEFECTO LEGIONIS.

Praefectus legionis.

Praefectus legionis absentis legati uicem tenebat, prærebant ei tribuni hastati, pilani, cēturiones, & deniq; totus exercitus; arma, equi, uestes, disciplina, ius, an-

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

nona & ipsius cura erant, puniepat, soluebat, eligebat autem iustus, diligens, sobrius, cui necesse erat & alium titulum habere: ipse etiam erat comes primi ordinis, quæ primipulum dicunt, qui centum & sexaginta militibus præest.

DE PRAEFECTO CASTRORVM.

Castrorum præfecto curæ erat, castrorum positio, Præfectus castrorum.
ualli, fossæ, tentoria, tabernacula, tormenta bellica, & cetera talia, item egri & medici: his eligebatur peritissimus, ut alios edoceret.

DE PRAEFECTO FABRORVM.

Artifices qui sequebantur castra, ut fabri lignarii, carpentarii, ferrarii, &c. qui ad fabrilis officia deputati erant, præfecto fabrorum parebant, his eligebatur Præfectus fabrorum.
idoneus, & qui sciret bene castris providere, & præsertim in expugnatione urbium subterraneos cuniculos facere, & alia similia.

DE CONSVLIBVS.

Pvlis regibus, auctore L. Iunio Bruto tribuno celeræ consulare imperium factum est cum omni regia potestate & signibus. Consules dicti duo à consulendo, Consules.
id est providendo creati, sunt comitijs centuriatis à præfecto urbis, ex comitarijs Seruij Tulli, & hi fuerunt L. Iunius Brutus qui Tribunus celerum erat, & L. Tarquinius Collatinus. Anno ab urbe condita cexliiij. Inde noui consules urbem iustrarunt, & primi iurarunt neminem Romæ se passuros regnare, & idem fecit populus. Apud eos summa totius imperij erat, hi senatum populumque per accensos & præcones cogebant: hi exercitus ductabant, ab eorum magistratu numerus annorum signabatur, pro uinciciæ consulibus describebantur, penes quos, ut inquit

POMPONII LAETI LIBELLVS,

Pomponius, Summum uti esset lege rogatū est, & ne per omnia regiam potestatem sibi uendicarent : lege cautum fuit, ut ab eis prouocatio esset, neque possent in caput ciuis Romani animaduertere iniussu populi. Solum relictum est illis ut cohercere possent, & in uincula publica duci iuberent.

DE DICTATORE ET MAGISTRO EQVITVM.

ANno xij. ut alij uolunt, ix. post actos reges T. LARGIO Flauio, T. Clœlio Sicelo consl. ut alij scribunt, T. Lar. Flauio, & L. Postumio Cominio, cū. xl. Latinorum urbes auctore Octauio Manlio coniurassent in Romanos, T. LARGIO à collega Clœlio & à Senatu Po. q; Ro. creatus dictator fuit. Dictatura summi magistratus fuit, habebaturq; in summo periculo ultimū remedium, duæ secures dictatorem præcedebant, ab eo ad populum prouocatio non erat, & ei capitis animaduersio data est. Sex mensibus durabat, designabat sibi dictator magistrū equitum, qui primus fuit SP. Cassius.

Dictator

Magister equitum.

DE QVÆSTORIBVS.

Romulus ut Luni. libro. vij. scribit, suffragio populi quæstores binos creauit : alij uolūt Numam Pompiliū. Sed uerius constat de Tullo Hostilio. Quæstores ab inquirēda & seruāda publica pecuniā dicti sunt Capitalibus rebus præerant, ciues Romani capite punire his licebat, Prouinciās fortiebantur, primum patritij creati, postea indifferenter patritij & plæbei. & Varro sic ait, Quæstores à quærendo qui conquirent publicas pecunias & maleficia, quæ triumuirū capitales nūc conquirūt, & Pædianus ait, Senatoris prima administratio erat quæstorem fieri, prouinciæ curam gerere, pecuniæ publicæ in diuersos usus erogandæ. Cornelius ait, Repetita lege curiata à Iunio Bruto post exactos reges quæstores duo creati, qui

Quæstores duo

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

ti, qui rem militarem comitarentur, Valerius Potius, & Aemilius Mamercus. Duos deinde addidit, qui res urbanas curarent. Mox cū stipendiariæ prouinciæ fierent, duplicatus numerus: post uero Syllæ legem creati xx.

DE TRIBVNO PLEBIS.

ANno decimoseptimo post fugam Tarquiniorum, Aulo Virginio Mōtano, & T. Vetsio Geminio cons. plebes nexu grauata, & sepenumero decepta seditionem fecit, & tandem Sicinio duce in sacrum montem secessit, qui distat ab urbe tribus mil. pas. trans Anienem: Piso auctor est in Auentino secessionē plebis factā esse, & cum illic plebes arma non sumpsisset: Mons sacer putatus est, unde nomen monti impositum fuit. Hinc Posthu. Cominio: & SP. Cassio nouis cons. decernētibus decem legati eliguntur ad plebem, quorum primus fuit Menenius Agrippa, qui oratione sua plebē patribus conciliauit, mense Septēbri petiuit plebes ex suo corpore magistratum creati. Tribunitia potestas hæc fuit, creati tribubus fuere tribuni qnq; L. Brutus, C. Sicinius, C. Licinius, P. Licinius, C. Iulius Ringanus. Quidā duos scripsere, C. Liciniū, & L. Albinū, hæc fuit reip. pestis, hinc ciuile nefas ortum habuit, & quemadmodum propter seditionē esse cœpit seditiosus magistratus, semper fuit consulare ius imminutum, consulibus tribuni nō parent, cū cæteri magistratus pareant. Sacrosanctos enim uoluit suos tribunos uulgus, hi sedebant primī ad limen, & acta senatus modo probabant, modo scindebāt. Dies uero quo tribuni electi fuere, fuit quarto Idus Decembris, & in loco ubi castra posuerunt, erecta ara Ioui soluenti metum. Tribuni dicti sunt, ut Pomponius ait, quod tunc in tres partes populus diuisus erat, aut à tribuum suffragio, quæ (ut Dionysius ait) tunc quatuor fuere. Legimus in hūsto

Mons sacer.

Tribunitia potestas.

Tribuni sacrosancti.

Tribuni unde.

rijs Diodori, Tribunos quatuor creatos C. Sicinium L. Metorum M. Duilium SP. Attilium, Appio Claudio & T. Curtio consf. & post, anno uicesimo quinto tres tribuni cōsulari potestate creati, M. Genutio Agrippa, & Curtio Chilone consf. tribuni fuere M. Sempronius L. Attilius Longus T. Quintius, & post annos sex totidem tribuni creati sub eadem potestate, Manius Emilianus, Marcus Clulius, L. Quintius. post quatuor annos quatuor creati, M. Minius, Q. Sotius, Seruilius prætextatus, Cornelius cōs. Sequenti anno. iij. M. Fabius, M. Fluius, Lucius Seruilius, & sequenti anno L. Furius SP. Pinarius, & post annos septem, quatuor, C. Furius, T. Quintius, M. posthumius & Cornelius. Hos omnes tribunos consulari potestate fuisse constat.

DE TRIBVNIS MILITVM.

ANno ferè septuagesimo post actos reges, sequenti anno, postq̄ Tribunitia potestas consulari iure cessit oratione Canullei, tres è patritijs creati tribuni militares, consentiente plebe, omnem consulare auctoritatem habuere. Et ij fuere, L. Furius, L. Cloelius Corinthius, A. Sempronius Atratinus. Sequenti anno, quatuor, P. Lucretius, C. Seruilius, Menenius Agrip. SP. Veturius. tertio anno, quatuor, A. Sēpronius, M. Papyrius, Q. Fabius, SP. Nautius. quarto an. duo, P. Cornelius C. Fabius. quinto an. iij. L. Tube. C. Cornelius, C. Valeri cōso. M. Fabius. hij creabantur ex patribus & ex plebe. sexto an. ius imperij Romani ad consules redijt, qui fuere, M. Cornelius, L. Furius. Officium autem tribunorū militum, ut Marcellus de re militari scribit: erat in castris milites continere, & ad exercitationem producere, uigilias circuire, rei frumētariæ præesse, querelas cōmilitonum audire, ualetudinarios inspicere, quoniam is qui tali officio præest,

Tribuni militū.

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

& dare & obseruare castrētia omnia debet. Pædianus ait, Tribunorum militarium duo genera: primum eorū, qui Rufulci dicuntur, & in exercitu creati solent. Alij sunt comitiati, qui comitijs designantur.

Rufulci.
Comitiati.

DE AEDILIBVS.

P Lebes ubi è sacro monte ad urbem redit, à patribus impetrauit, ut liceret sibi alios magistratus creare, quibus tribunorum ministri essent, qui & ædes sacras & priuatas procurarent, & qui annonæ præessent. Creauit igitur ædiles quatuor, duos qui ab folio eburno curules dicti sunt, regijs utebatur insignibus, & ornati purpura, curiam sacrificiorum & ludorū habebant. Scio & à quibusdam scriptum esse ædiles duos ex patribus creatos curules eo tempore, quo primus ex plebe cōsul factus est. Sed credibilius est, ut ijdem intelligantur ædiles. Meminit Dionysius libro sexto, & alios duos creauit plebes prepositos annonæ, quos aliqui putant à diuo Iulio constitutos & nominatos Cereales. Aediliū curulium potestas adeo creuit, ut ad eos summa rerum & maiestas consularis imperij uenerit.

Ædiles curules

Cereales.

DE CENSORIBVS.

C Vm census auctus esset, & consules nō sufficerent, duo creati fuere, ad quorū censurā, id est arbitrium censere populus, & ob id censores appellati, & primi fuerunt C. Papyrius, & Sēpronius, M. Geganiō Marcerino, & T. Quintio Capitolino consil. creabant autem quinto quoque anno, quod tempus lustrum appellabatur. Pædianus Asconius ait, censores quinto quoque anno creati solebant. Hic prorsus ciues sic notabantur, ut qui senator esset, eijceretur senatu, qui eques Ro. equum publicum perderet, qui plebeius, in centum tabulas referretur, & ærarius fieret, ac per hoc non esset in albo centuriæ

Censores.

Lustrum.

Att. amplitudi-
nem P.R.
Census ui.
 suæ: Sed ad hoc non esset ciuís tantummodo, ut pro capi
 te suo tributí nomine æra præberet. Iidem completo quín
 quēnio iustrabāt, & taurília sacrificia de sue, oue, thauro
 faciebāt. Ciuíũ Romanorũ primus census factus est sub
 Seruio Tullo lxxxiiij. militum. & Dcc. Secundus census
 tertio anno post fugam Tarquiniõrum, C. Valerio publi
 cola, & T. Lucretio consf. Inuenta puberum Romanorũ
 ccc. xxx. milia, Tertius cēsus anno xij. T. Largio Flavio,
 Q. Cloelio Sycelo consf. Idē T. Largius dictator censum
 renouauit. Inuenta puberum Romanorum C. L. milia,
 & Dcc. Anno. xix. id est. ij. post tribunitiam habitus à con
 sulibus census quartus, inuenta ciuium Ro. c. lxi. milia
 & Dcc. Anno xxxvi. Seruio Seruilio, & A. Verginio cōs
 sulibus habitus census, inuenta ciuíũ puberũ plura q̄ cen
 tum & decem milia, & cæterorum trecenta & xxx. milia.
 Anno. xxxviij. A. Málío & L. Furio consf. habitus cēsus
 sextus, & ciuium Ro. incertus numerus, supra annũ lx.
 ciuium numero, ut diximus, creati censores fuere.

DE DECEMVIRIS.

Decem uiri.
L. xij. tabularũ.
ANno ab urbe condita ccc. ix. Decem uiri pro consu
 libus creati sunt, & tertio anno depositi libidine Ap
 p̄ij Claudij, qui Virginiã stuprauit, Decem uiri hĩj
 fuerunt, Appius Claudius Regilianus, T. Genutius, P.
 Sextius. SP. Venturius. C. Iulius. A. Manilius. C. Sulpi
 tius. P. Curiatius. T. Romulus. SP. Posthumius Calui
 nus, hĩj ex Athenis leges tulerunt in. x. tabulis. Datumq̄
 est eis ius summum, à quibus prouocatio non erat, & da
 tum etiã uti leges corrigerent & interpretarentur, sequen
 ti anno duas tabulas addiderunt, & inde appellatę leges
 xij. tabularum, quidam uolunt non eburnis, sed æneis ta
 bulis impressas leges pro rostris positas. Quarũ ferenda
 rum auctorem fuisse decemuiris Hermodorum Ephesũ

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

exulantem in Italia, scribunt, ut Pomponius refert. Dionysius pro Curiatio Oratium dicit, sequenti anno decem uiri rursus creati, Appius Claudius. Q. Fabius Vibolanus. M. Cornelius Maluginensis. M. Seruilius. L. Minutius. T. Atronius Merenda Manilius Roboleus. Q. Apitellius Ceso Dralium SP. Oppius Cor. apud Diodorum sunt. C. Serg. & P. Manius. Tertio anno idem præfuere, neq; senatu, neq; plebe suffragia dāte, & ideo ui magistratum obtinuerunt.

DE PROCONSULIBVS.

Postumio Albo, & S. Fusco cons. bello infeliciter cōtra equos gesto, proconsul creatus est T. Quintius, & is primus in eo magistratus fuit, eum sex lictores præcedebant, cætera omnia habebat uti consules, & inde statutum est, ut qui consules uno anno fuissent, sequenti *Consules.* proconsules essent, deinde procōsules ad prouincias mittebantur, & singuli singulos legatos habebant, qui administrationi præstarent auxiliū. Proconsul potestatem exercet in ea prouincia tantū, quæ ei tradita est uel decreta, *Legati Proconsules.* nisi uocaretur in iurisdictionem uoluntariam. Apud proconsulem, ut Martianus ait, seruorum manumissio fieri poterat, & adoptio. Apud proconsulis legatū nemo manmittere potest. Sub Cæsaribus distinctæ prouinciæ. Nam consulares sub senatu Po. Q. Ro. erant, proconsulares sub Imperatoribus.

DE PRAETORIBVS ET DECEMVIRIS ET
curatoribus uiarum, & triumuiris, & quinq;
queuiris, & centumuiris.

EO tempore quo pertinacia tribunorum plebis, quæ Romæ sine consulibus quinq; annis præfuere, L. Se
B iij

Prætor urbanus. stius ex plebe consul creatus esset, patres præturam, nouum magistratum, SP. Furio Camillo, M. filio dederunt, hic primus prætor urbanus fuit, à præessendo prætor nominatus est. Prætoris insignia, sella curulis, trabea, lictores sex, & cætera consulum insignia. Pomponius in hæc uerba ait., Cumq; consules auocarētur bellis finitimis, neq; esset qui in ciuitate ius reddere posset, factū est ut prætor quoq; crearet, qui urbanus appellatus est, eo quod in urbe ius redderet. Post aliquot deinde annos non sufficiente eo prætore, quod multa turba etiā peregrinorum in ciuitatem ueniret, creatus est & alius prætor, qui peregrinus est appellatus, ab eo quod plerūq; inter peregrinos ius dicebat. Deinde cū esset necessarius magistratus, qui hastæ præesset, decemuirī litibus iudicādis constituti sunt. Eodem tempore constituti sunt quatuoruirī, qui curam uiarum haberent. Et tresuirī monetales, æris, argenti, auri fustores, & tresuirī capitales, qui carceris custodiā haberent, ut si animaduerti oporteret, interuētū eorū fieret. Et quia magistratibus uespertinis temporibus in publicū esse inconueniens erat, quinqueuirī constituti sunt cis Tiberim & ultra Tiberim, qui possent p̄ magistratibus fungi. Deinde prætores creati sunt numero captarum prouinciarū qui partim urbanis rebus, partim prouincialibus præessent. Deinde Cornelius Sylla quæstiones publicas constituit ueluti de falso, de patricidio, de sicarijs, & prætores quatuor adiecit. Ab honore qui præturæ habebatur ius honorarium appellatum, quæ prætorum edicta erant, honoratus dicitur.

DE PROCVRATORE CAESARIS.

Procurator caesaris. **P**rocuratori Cæsaris omnis res familiaris commissa erat, etiā quicquid is egisset ratum erat apud Cæsare, & penes hunc magna erat auctoritas.

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

DE IURISPERITIS.

Papirius primus apud Roma. regias leges in unū contulit. Ad hoc Appius Claudius Regilianus de cenuir, cuius maximum cōsiliū in duodecim tabulis conscribendis fuit, post hunc eiusdem familiæ Appius Claudius Cētunanus, qui viam Appiam strauit, & aquam Claudiam induxit, & de Pyrro in urbem nō recipiendo sententiam tulit, & actiones scripsit, & primum de usurpationibus, qui liber nō extat. Idem R. literam inuenit, unde Valefi Valerij, & Fusij Furij dicti sunt. Fuit post hos maxime scientiæ Symphronius, cognomento Cata. Deinde C. Scipio Nasica optimus à senatu iudicatus, cui publice domus in sacra uia data est, quo facilius consuli posset. Deinde Q. Mutius, qui ad Carthaginēses missus est legatus, cum essent duæ tesserae positæ, una pacis, altera belli, arbitrio sibi dato utrum uellet, referret: Romam utranq; sustulit, & ait Carthaginē. petere debere, utrum mallent accipere. Post hos fuit Tiberius Corūcanus, qui primus profiteri cœpit, cuius tamen scriptum nullum extat. Deinde Sex. Elius & frater eius, P. Elius, ambo cōsules, Ennius Sex. Elium Catū appellat. Deinde Cato porticiæ familiæ princeps Tusculo genitus, cuius libri extant: Postea P. Mutius, & L. Brutus, & P. Manilius ius ciuile fundauerunt. Ex his Mutius cōsularis fuit, & x. libros reliquit. Brutus prætorius viij. Manilius consularis & pōtiffex maximus tris. Ab his pfecti sunt P. Rutulius Rufus cōsul Romæ & Asiæ, pconf. & P. Verginius, & Q. Tubero ille stoicus Pāsæ auditor & cōsul, & Sex. Pom. Cn. Pōrperij patruus. Eodē tpe Celius Antipater, q̄ plus eloquētiæ q̄ scientiæ iuris operam dedit, & L. Crassius Mutianus P. Muti frater, quem Cic. iuris cōsultorū disertissimū dicit. Post hos Q. Mutius P. filius pōt. Max. ius ciuile redegit in libros xvij. Mutij auditores fuerūt cōplures, præcipue

Appius
Claudius
Centunanus
R. literæ inuen
tor, quod nō est
uerisimile.

Duæ tesserae
pacis & belli.

Ius ciuile.

auctoritatis Aquilius Gallus, Lucilius Balbus, & Sext. Papyrius. Dehinc Seruius Sulpitius, qui in causis orandis post M. Tullium primum obtinuit locum, repræhensus à Q. Mutio, quod ius non intelligeret, iuri operam dedit sub Lucilio Balbo & Aquilio Gallo. Seruius cum in legatione perisset, po. Ro. statuâ ei pro rostris erexit, quæ hodie extat in foro Augusti. Reliquit clxxx. libros de iure civili, Seruij disciplina manauerunt Alphenus Varus, C. Flavius, A. Ofilius Titius Celsus Aufidius Gura Aufidius, Mamusa Flavius priscus, G. Atteus, Antistius Labeo primus, P. Celsus. Libri digesti fuerunt ab Aufidio Mamusa. Ex his Alphonus consul fuit & Ofilius Eq. or dinis, qui edictum prætoris diligenter primus cõposuit. Fuit eodem tempore Trebatius Cor. Maximi auditor, A. Gafellius, Q. Mutius Vullusi auditor Quæstorius. consulatum enim renuit offerente Augusto. Ex his Trebatius, perito Cafellius eloquentior, Ofilius utroq; doctior. Deinde Elius Tubero, qui postquam accusauit Q. Ligarium, nec obtinuit apud C. Cæsarem, à causis agendis ad ius civile transijt. Cicero Ligarium defendit oratione satis pulcherrima. Post hunc Atteius Capito, qui consul fuit Ofilij imitator, annum sic diuisit, ut Romæ sex mensibus cum studiosis esset, & totidem in ceffu in conscribendis libris, ideo reliquit uolumina xl. Labeo ingenij qualitate & fiducia doctrinæ, qui etiam præ cæteris operam philosophiæ dederat, plurima innouare instituit. Atteio Capitoi Massurius Sabinus successit, Labeoni Nerua, qui fuit Cæsari familiarissimus. Massurius Sabinus eques Ro. publice primus scripsit. Hoc beneficium à Tiberio Cæsare dare cœpit. Nam ante tempora Augusti publice respondendi ius à principe non dabatur. Sed qui fiduciam suorum studiorum habebant consulentibus respondebant, neq; responsa utiq; signata dabant. Sed plerunq; iudicibus

Aedictum prætoris.

Ius respondendi publice.

DE ROM. MAGISTRATIBVS.

iudicibus ipsi scribebant, aut testabantur qui illos consulebant. Primus diuus Augustus, ut maior iuris auctoritas haberetur, constituit, ut ex auctoritate eius responderent, & ex illo tempore peti hoc pro beneficio coepit, & ideo optimus princeps Hadrianus, cum ab eo uiri praetorii peterent, ut sibi liceret respondere, respondit eis, hoc non peti, sed praestari solere. Et ideo si quis fiduciam sui haberet, delectari se populo, ad respondendum se praestaret. Igitur Sabino concessum est à Tiberio Caesare, ut populo responderet. Cui cum amplae facultates non essent, à suis auditoribus substatatus est. Sabino successit Cassius Longinus, natus ex filia Tuberonis, quae fuit neptis Seruii Sulpitij, is & consul fuit cum Cratino sub Tiberio, à quo propter auctoritatem ciuitate pulsus fuit, & ab Imper. Vespasiano reuocatus die obiit. Neruae successit Proculus, fuit & eo tempore & Nerua alius, & alius Longinus eques Ro. & praetorius. Sed Proculi auctoritas maior fuit. Nam & qui successere, partim Proculani, partim Cassiani appellati sunt, quae origo à Capitone & Labeone coeperat. Cassio Celsus Sabinus successit, qui plurimum sub Vespasiano potuit. Proculo successit Pegasus, qui sub Vespasiano praefectus urbis fuit, Celio Sabino Priscus Iabolenus, Pegaso Celsus, Celfo patri Celsus filius, & Priscus Neratius qui utriusque consules fuerunt: Iaboleno Prisco Eburnius Valens, & Tuscianus, item & Sabinus Iubianus.

*Proculani.
Cassiani*

POMPONII LAETI DE SACERDOTIIS,
ET PRIMO DE PRIMA RELIGIONE
APVD LATINOS.

FAUNUS antiquissimus omnium regum in Latio fuit. Aboriginibus imperauit, homines more ferarum uiu-
uentes in mitiorem uitam redegit, lucos sacrauit, lo-

*Faunus.
Aborigines.*

cis & urbibus nomina dedit, ædificia erexit, templa ædificauit, quæ ideo à Fauno fana dicuntur, quod pontifices facrando illic fantur. Faunus in Latio cultum deorum instituisse fertur. Quidam scribunt ante Faunum imperasse

Fana. Ianus & cultum deorum demonstrasse. Fauni soror Fatura uaticinatrix, ab ea uates Fatuarij dicuntur, hæc traditur mulierum castissima, ideo eam Romani bonam deam appellauere, cuius templum est in saxo Auentini montis, unde ingressus uirorum prohibetur, & ei foeminae tantum sacrificant.

DE LUPERCIS.

Lupercalia. Lupercalia sacrificia ad expiandos Manes fiebant, grece Lycea dicta à Pane Lyceo numine Arcadico, quæ Romani uocant Iunum, & idem putatur esse Faunus. Lyceo sacrificat in spelunca quæ sub Palatino monte est. Mensis quo hæc sacra fiunt, Februarius à februando, id est purgando dicitur, & dies Lupercaliorum februata.

Euander. Euander ex Arcadia hoc solenne in Latium tulit, & instituisse fertur, ut nudi iuuenes Lyceum Pana uenerantes, per lusum atque lasciuiam current, hoc primum ludricum, id est Lupercal Romulus accepit, dictum uidetur à Lyceo, quia lycos est, inde Lupercal. Scribunt aliqui à lupa nutrice Romuli ac Remi. Nam ab eo loco solenne incipit, ubi lupa lac uagenti præbuit, aut à capris, ut sit luere, id est purgare per capras. caprae in eo sacrificio mactantur, aut quod Pan lupos arceat. Tradit & alia causa, quare nudi Luperci, aut quod Faunus per uestes ab Hercule delusus fuerit, & meminuit Ouidius. Aut quod cæso Amulio Rom. & Remus foedati uultus in sanguine, nudatis gladijs, & uestibus succincti, ab Alba usque ad ficum Ruminalem cucurrerunt. Vnde seruetur in Lupercalibus,

DE ROM. SACERDOTIIS.

nobiles adoleſcentes faciem ſanguine ſibi ſcedant, & alij accurrunt, cum lana lacte madida tabū abſtergentes. Aut quod cum Romulus in paleſtra eſſet, nudus latrones inſecutus fuerit, & uotum Pani Lyceō fecerit. Sed ego uerius puto uel à Lycæo uel à lupa. Ideo Romani in Lupercaliſbus canem immolant, quoniā naturaliter canis lupis aduerſatur, ob quod Romulus lupæ nutriçĩ gratias habere uidetur. Luperci tergora capris eripiunt, & ſuccincti diſcurrunt circū antiquum oppidum, id eſt palatium, occurrentes corijs uerberant. Fœminæ ultro obuiam occurrūt, facilem partum ſperantes.

Canis immolatur

Antiquum oppidum.

DE POTITIIS ET PINARIIS.

Victor Hercules, ceſo Gereone Chryſauri filio in Eritra, quæ eſt inſula oceanĩ Hiſpani, abacto nitidarū bouum armēto, in Latium uenit, & prope Tyberim loco herbido procubuit, ut lato pabulo reſiceret boues. Cacus latronum princeps eximias boues duas caudis in ſpeluncā traxit. Hercules ſomno excitus luſtrato grege, cum partem abeſſe numero ſenſit, omnia circūi, aduerſa ueſtigia comperit, confuſus nouitate rei, ex loco infeſto agere armentū cœpit. Cum actæ boues deſiderio relictarum mugiffent, reddita fuit e ſpelunca uox, quæ Herculem conuertit, inuenta fraude, Cacus neci dedit. Concuſus trepidantium paſtorum aduenam reum cædis faciunt apud Euandrum, qui miraculo literarum, inter rudis artium homines ea loca tum regebat. Is intuens habitum, formamq; uiri, rogat, qui uir eſſet, ubi nomen patremq; ac patriam accepit, quia ſic Carmentis mater eius uaticinata fuerat, extemporalem aram Herculi erexit, iuuenicum indomitum maſtauit.

Hercules.

Cacus.

Ara extemporalis.

Inde ſeruatum eſt, ut quot annis Ro. bouem indomitū Herculi immolent, & Hercules epulum populo dedit, ſa-

Potitij. crum fieri uoluit à Potitijs & Pinarijs, quæ tum familiæ
Pinarij. maxime inclitæ ea loca incolebant, forte euenit ut Potitij
 præsto essent, hisq; exta apponerentur, & Pinarij, quia tar
 di fuere, extis ad esis ad cæterã uenirent dapem, Potitij ab
 Eurãdro edocti, antistites sacri eius diu fuerunt, postea cū
 interijissent, empti de publico serui, officium exercuerunt
 ara ab Euandro erecta, cui Hercules decimas soluit, maz
 xima uocatur, & proxima est foro boario, ubi ex uoto de
 cimæ fiunt. Tradūt qui uelit diues fieri, Herculi decimas
Hercules the soluat, hinc opes M. Luculli factæ memorantur, & ipse
saurorum deus Hercules thesaurorum deus putatur.

DE FRATRIBVS ARVALIBVS, QVI

primi fuerunt filij Laurentiæ.

M Assurius Sabi, qui tēpore Augusti fuit, xij. susces
 pisse liberos Accam Laurentiã, scribit, ex quibus
 cum unū extulisset, grauiter indoluīt. Romulus
 in demortui locū se dedit, & ita nutricem pietissime con
 solatus est. Ab hoc numero duodenario, aruorum sacer
 dotes xij. esse uoluit, & ut Plinius ait, se inter liberos Ac
 cæ Laurentiæ fratrem duodecimum appellauit. Fratres
 aruales hi nominati sunt, qui sacra publica faciunt, prop
 terea ut fruges ferant arua, à ferēdo igitur & aruis, ut Var
 ro scribit, fratres aruales dicti sunt. Laurentiam in eo sa
 cerdotio dedisse Romulo spiceam coronam pro religio
 sissimo insigni, quæ uitta alba colligaretur, & item Plī
 nius ait.

Acca Laurētia

Fratres aruales

Corona spicea.

DE AVGVRI BV S.

A Vgurādī ars antiquissima, à Chaldæis ad Græcos,
 apud quos Amphiaraus, Mopsus & Calchas sum
 mi augures habitū sunt, à Græcis ad Etruscos uenit,
Augurandi ars ab Etruscis ad Latinos, & ipse Romanorū pater Romu

DE ROM. SACERDOTIIS.

Ius, augur fuit: & ideo instituit magistratus augurijs confirmari, & posterius non nisi augurio iubente res inchoabant. Locus augurij templum erat, augur uersus orientem sedebat, capite uelato, lituum dextra tenens manu, id est, curuum baculum, quo in caelo regiones diuidit, & quae auguria ueniunt, praedicat. si leua fuerint, quia aliena parte septentrio est, felicia pronunciat, pars illa orbis propter altitudinem prospera putatur, & a dextra parte meridies, quia depressus est, infelix. Dionysius meminit antiquam augurandi obseruationem fuisse etiam Aboriginum. Nam Ascanius priusquam aciem contra Mezentium educeret, augurium captauit, & ubi micare a sinistris fulgur conspexit, pugnauit & uictor fuit, tantaque ueneratio & utilitas inde fuit, ut collegium augurum constitutum sit, & primum tres augures fuere a tribus tribubus, sic instituisse Romulum tradit Dionysius, inde quattuor creati. Tandem plebe per tribunos id petente: quinque plebei augures, quattuor patricijs adiuncti fuere, & sic numerus nouem augurum mansit.

Romulus augur

Locus augurij.

Ascanius augur

Collegium augurum.

Augures nouem.

DE VESTALIBVS.

Vestalem ignem cum penetibus Aeneas a Troia in Latium tulit, condito lauino, Vestae aedem sacrauit, postea Asca. condita alba, templum Vestae edificauit in montis Albani parte, cui suberat lucus, in quo Ilia Romuli mater a Marte compressa fuit. Vestae ministre uirginitatem seruabant. Mos latinis fuit, generosas & castas uirgines legi. post multos annos Romulus castissimas sacrorum ceremonias constituit, & ut Varro tradit, sacerdotes lx. qui publica sacra facerent, per tribus & curias creauit a uirtute & generis nobilitate. Inopes & aliqua parte corporis debiles sacerdotes fieri uetuit, & in cu

Ignis Vestalis.

Aedes Vestae.

Vestae templum.

Sacerdotes lx.

rijs singulis Vesta quædã cõmunis erat. Templũ Vestæ Romulus condidit, & uirgines legit. Sed frequẽs opinio Numam Pompiliũ asserit. Credibile est Romulũ, qui in omnibus curijs Vestam esse uoluit, separatim non posuisse. Rotunda effigie templum est inter Capitoliũ & Palatium, in eo seruabatur perpetuus ignis, quia Vesta nihil aliud est, q̃ purus ignis. Sunt qui dicant alia quædã arcana in eo templo seruari, etiam pontificibus & uirginibus ignota: quidã duo dolia non magna, alterum clausum, alterum apertum, in quo nihil est. Quidam aiunt a uirginibus Palladiũ seruari cœlo lapsum in Troia. Primæ uirgines a Numa electæ quatuor fuere, Gegania, Berenia, Camilla, Tarpeia, duæ aliæ a Seruio Tullo additæ. Castitas uirginibus terminata est in xxx. annos, x. primis discit uirgo, totidẽ ministra est, in reliquis docet, post xxx. annos nubendi potestas ei fit. Prima quę capta fuit Amata traditur, ideo cum capitur uirgo, hoc nomen ei imponitur, capitur a pontifice non minor annis vi. & non maior x. & quæ nõ sit patrima & matrima, neue lingua, sensu auriũ diminuta, aliãue corporis labe, neq; filia serui, neq; eius qui domiciliũ in Italia nõ haberet. Vestalis si petulanter deliquisset, uerberabatur a pontifice, si incesta fuisset, hoc modo pœnas luebat: uincta efferebatur in Sandapila per mediũ forum usq; ad portam Collinam, ibi tumulus impudicarũ Vestaliũ inter muros imminet, in quo est parua cauerna subterranea, ad quam per foramen scalis descenditur, in qua est stratus lectulus, & lucerna ardens, & panis, lac, oleum ne fame intereat, deponitur hic Vestalis, soluitur uinclis, capite uelato in suppliciũ ducitur, pontifex cũ arcana quædam pronunciauit, cum sacerdotibus terga uertit, & statim impudica Vestalis in cauernam demittitur, inde fossa tellure repletur usq; ad operculum, ea die silentium & mœstitia in tota urbe est.

Arcana in templo Vestæ.

Duo dolia ibidẽ Palladium.

Amata

Vestalis delinquentis pœna.

POM. LAETI LIBELLVS,

DE FLAMINIBVS.

Dialem & Martialem flaminem Romulus instituit, Numa Quirinalem addidit. Varro asserit, Numā Pompiliū flamines singulis dijs fecisse, & ab eis nomia dedisse, hinc resp. hominibus in cœlū relatis, flamines decreuit. Dicti aut flamines sunt ex gestatione pileorum, quasi pileamines. Quidā aiunt ab infulis quas flāmā uocāt, eorum ministri Flaminij dicti, & ministræ flaminulæ. Sed rerū omnium sacræ administri Camilli dicebantur, flamines non poterant nisi singuli singulis dijs attribui, & nephas sine pileo erat egredi domum.

Dialis.
Martialis.
Quirinalis.
Flamines.
Flaminij.
Flaminule.
Camilli.

DE SALIIS.

Salios xij. Marti gradiuo legit Numa, dicti à saltādo, quod facere in comicijs quotannis & solent & debēt, uersicoloribus tunicis ornati, per urbem tripudiant, succincti æneis baltheis. Togas fibulis neunt, quas trabas uocant, gestant in capite pileos, quos uocant apices, gladio accinguntur, dextra lanceam aut uirgam ferunt, leua Thraciam peltam, cœlestia sunt arma, ancile uocant id est circum excisum, id fertur cœlo lapsum in regiam Numæ, anno octauo regni eius. Lege cautum erat, ut Salij liberi essent, & indigenæ, & quorum uterq; parens uiueret & cuiuscunq; fortunæ, pauperes aut diuites. quidam Salios appellatos putant a uiro Samothrace seu Mantineo, nomine Salio, qui saltationē in armis inuenit. Traditur Tullus Hostilius duplicasse numerum Saliorum.

Salij unde.

Trabea.
Apices.
Ancile.

Salios.

DE FOECIALIBVS, ET PATRE PATRATO.

Foeciales dicti, qd' fidei publicæ inter populos præferant, nam per hos fiebat, ut iustū cōciperetur bellū, & ut foedere fides pacis cōstitueret, eos instituisse dicuntur.

Foeciales unde.

Numa, cum indicendum esset bellū Fidenatibus, hi mītebantur priusq̄ conciperetur bellum ad res repetendas, & si non impetrabant, bellum indicebant. Fæcialiū unus qui patrē patratum faciebat, ex ipsis fæcialibus electum, sacris uestibus ornatus, ad auctores iniuriarum procedebat, priusq̄ urbem intraret, Ianitorem uel alium qui obuiam fuisset alloquebatur quibusdam imprecationibus, inde in forum pergit, illic differit qua causa uenerit, tempus ad consultandum dat xxx. dierum, si per hos dies res infecta maneret, dijs cœlestibus Manibusq̄ inuocatis, abit, & ad senatum refert, & ubi in senatu quod iustum piūmq̄ esset, actum erat, fæcialis bellum indicebat, fæcialiū sacra nefas uiolare erat, nam Fabius cū ea uiolasset, urbs Ro. à Gallis Senonibus euersa fuit: Dicuntur fæciales à fœdere faciendo seu feriendo, Pater patratu à patrando, id est, sanciendo fœdere, quidam à fæcialibus creabatur, qui tantum in fœdere sanciendo præerat, ut quidam scribunt.

*Pater patratu
unde.*

DE PONTIFICIBVS.

Pontifices

Pontifices è patribus legit Numa, & ex his pōtificem maximum fecit Martium Martij F. & ipsius Numę generum, cuius scitis omnia publica priuataq̄ sacra subiecit, ut esset quò consultum plebes ueniret, & idem nec cœlestes modo ceremonias, sed & iusta funebria & prodigia quomodo susciperentur, & curarentur. Defuncto pontifice maximo, alius eligebatur non à populo, sed ab ipsis pontificibus. Appellati sunt, ut Varro scribit, & Dionysius: à ponte sublitio, quem reficiebant, quare uidentur à Numa non pontifices, sed sacerdotū principes nominati, & inde regnante Anco. Mar. quādo sublitius pons factus fuit: à ponte pōtifices appellati, & ideo sacra ab eis trans Tiberim non mediocriter ad pontem fiunt, Sceuola pont. max. dicebat pōtifices dici à posse & facere

Pont. max.

*Sacerdotū prin
cipes.*

Pontifex unde.

DE ROM. SACERDOTIIS.

Quidam scribunt ab eo, quod potentia sacra perficiant.

DE REGE SACRIFICULO.

Postquam Romani iam liberi, extincto regio nominis, consules creantur, necubi desiderium regis esset propter quædam sacra publica, quæ reges faciebant, Regem sacrificulum constituerunt, & à patribus elegerunt C. Manium Papyrium id & sacerdotium pontifici subiecere, ne novæ libertati additus nomini honos officeret, is Papyrius quietis studiosissimus fuit. idem fuisse memoratur, qui leges Nume, ab Anco Martio, in tabulis quernis inscriptas, rursus in publicum traduxit.

Rex sacrificulus.

DE GALLIS MATRIS DEVM.

Galli sacerdotes Cybelis matris deum sunt & semimares, id est castrati, ab eo quod dea puerum Phrygium amavit Atym, cui præcepisse dicitur, ne concuberet, ille cum Pagaratide nympha coiuuit sub arbore. Cybele excisa arbore uicta est, puer ad Dindyma aufugit & uirilitatem sibi amputauit. Ideo Cybele castratos sacerdotes habere mauult. Secundo bello Punico Romam etiam deportatus est sacer lapis, quem matrem deum incolere dicebant, per legatos tres, M. Valerium, L. Eminium, & C. Cecilium Galbam: & quæstores duos, Cn. Tremellium Flaccum, & M. Valer. Falconem: receptaque fuit dea Roma à sapientissimo homine P. Scipione Nasica, qui à senatu in tota ciuitate uir optimus iudicatus fuit, & quod magis admirabile est, adolescens erat. Galli dicti sunt à gallo flumine Phrygiæ, testes famia testa sibi amputat. Rhea nominatur Cybele à monte Cybelo, quæ est pars montis Dindymi.

Galli sacerdotes.

Cybele.

Atys.

Sacerdotes castrati.

Mater deum.

Nasica uir opt.

Galli.

Rhea.

DE DVVMVIRIS ET DECEM

uiris sacrorum.

D

*Duumuiri sa-
crorum.
Libri Sibyllini.
Decemuiri.
Quidecimuiri.*

DVumuiri à Tarqui. superbo instituti fuerunt, qui soli inspicerent libros Sibyllinos, deinde cum plebes creari ex suis instaret, ex plebeis & patitijs creati decem, & inde xy. qui libros inspicerent. sic & duumuiri ad decem uiros & xv. uiros res deuenit, & aliquãdo data cura corrigendorum fastorum fuit, hi Februarium qui ultimus erat, post Ianuarium posuerunt.

DE EPVLONIBVS.

*Epulones.
Epulare sacrificium.*

VEteres pontifices (ut ait Cicero) propter multitudinem sacrificiorum tres epulones esse uoluerunt, ut ludorum epulare sacrificium facerent, id sacerdotium antiquum fuisse constat, sed de ætate nondum legimus, numerus auctus fuit, duo additi, & quinque fuere epulones, & postea theatralium ludorum atque Circensium ambitione septem fuisse epulones leguntur.

DE TITIIS SODALIBVS.

Titij sodales.

Sodales Titij sacerdotes extra urbem habitabant, & in tugurijs certa auguria seruabant, quoniam ad id deputati à pontificibus erant, nomen inditum est ab auibus.

POMPONII LAETI DE LEGI-
BVS LIBELLVS.

*Ius naturale.
Ius gentium.
Ius ciuile.
Ius publicum.
Ius priuatum*

IVS pluribus modis dicitur, Naturale, quod est commune omnibus animalibus. Ius gentium, quo gentes humanæ utuntur. Ius ciuile, quod ex legibus, plebiscitis, senatusconsultis, decretis principum & auctoritate prudentium uenit. Ius publicum in sacerdotibus & magistratibus consistit. Ius priuatum ad singulorum utilitatem. Ius etiã dicitur locus in quo ius redditur, ut meminit Paulus de lege & de legis origine. Lex (ut Chrisip. diffinit) est diuinarum & humanarum rerum noticia, lex dicitur rogata

*Ius.
Lex.*

tio & obnunciatio. Lex donum est dei, dogma hominū
 sapientum, coercio uoluntatis. *Legis uirtus.* Legis uirtus est imperare,
 uetare, punire, permittere. Lex est æternum quoddā quod
 uniuersum mundum regit, imperandi, prohibendiq; sa-
 pientia: ex hac lege lex nostra est, ratio mensq; sapientis
 æqualis dei est lex, cōstatq; ad salutem ciuium ciuitatūq;
 incolumitatem, uitamq; omnium quietam & beatā. Igitur
 ubi lex non est, quies & beatitudo non est, & apud il-
 los antiquissimos mos sapientum lex erat, id erat quoniā
 antiquitas proxime accedebat ad deum. Lex magistratis
 bus præest, & magistratus populo. Optime putat Cicero
 magistratum esse legem loquentem. Imperandi & obtem-
 perandi modus debet esse. Nam & qui bene imperauerit,
 aliquando obtemperet necesse est, & ipsi mortales non so-
 lum obtemperare & obedire magistratibus debēt, sed eos
 colere atq; diligere. *Potestas.* Potestas est facultas à populo seu prin-
 cipe publi. data. *Magistratus.* Magistratus dici cōceptus est, cum à popu-
 lo creatus fuit magister populi, id est dictator. *Primi legum la-
tores.* Prima fertur Ceres dedisse leges mortalibus, postea ipsi sapientes,
 Phoroneus Argiuis dedit, Moyses cœlo lapsas Hebræis,
 Aegyptijs Mercurius, Draco & Solon Atheniensibus,
 Minos Cretensibus, Lycurgus Lacedæmonijs, Turijs
 Charundas, Romanis Romulus.

De Allia & Fusia LL.

Allia & Fusia lege resistebatur perniciosis legibus
 in ciuitate, quæ ideo erant propugnacula & muri
 ocij & trāqllitatis. Sed Clodius Tr. Pl. L. Pisone, &
 A. Gabino coss. iij. leges tulit, ex his secūda fuit, ne quis
 p̄ eos dies quibus cū populo agi liceret, de cœlo seruaet &
 quarta cauebat, ne quē cēsores in senatu legendo p̄terirēt,
 neue quem ignominia afficerent, nisi qui apud eos accu-
 satus, & utriusq; cēsores sentētia damnatus esset, hac lege

diminuta est censura, quæ est magistra uitæ & modestiæ.

De Lege Aurelia.

Aurelia lege communicata sunt iudicia senatui equitibusq; Romanis, & Tribunis ærarijs, eam tulit Aurelius Cotta prætor.

De Lege Acilia.

Manius Acilius Glabrio legem tulit de pecunijs repetundis, in qua ne comperendinari quidem reum finit. L. Piso primus tulit legem de pecunijs repetundis.

De Lege Annonia.

Clo. Tr. Pl. De annona legem tulit, ut frumentum quod antea senis æris ac trientibus in singulos modios dabatur gratis daretur.

De Lege Annaria.

Ea lex annorum modum finit, quibus magistratus capiendi potestas sit.

De Lege Aterma.

Hæc lex cum mos priscus fuisset irrogandæ multæ per magistratus ouis aut bouis nomine, ouis ære deno, bouis ære centeno diffiniuit.

De Lege Aquilia.

Aquilia lex ab Aquilio lata, de dolo malo, de fraude, de deceptione, de similitate.

De Lege Cincia.

Cincius legem tulit qua cauetur antiquitus, ne quis ob causam orandam donum pecuniamue acciperet.

De Lege Calpurnia.

Calpurnia lege pecuniaria pœna inter alias pœnas adiecta fuit. L. Calpurnius Piso eam tulit.

De Lege Cornelia.

Cornelia lege cauetur, ne quis legatis ex terrarum nationum pecuniam expensam ferret. A. Cornelius cōs. tulit, & idem aliam tulit, Ne quis in senatu legibus solueretur, nisi ducenti affuissent, ne quis cum solutus esset intercederet, cum ea de re ad populum ferret. Tulit idem Cornelius, ut prætores edictis suis ius dicerent. Lex est à Corne

lio quodam lata, ut homines, qui parricidij causa telo accincti sint, gladio persequantur.

De Lege Cassia.

A Cassio Longino lex lata est Cassia, qua populus per tabellam suffragia ferret. C. Mario. C. Flacco coss. alia ab eodem lata, ut ille quem populus damnasset, cuiue imperium abrogasset, in senatu non esset.

De Lege Fabia.

Fabia lex à Fabio lata, à qua adiecta poena est illis qui deducunt & sectantur candidatos in comitia.

De Lege Frumentaria.

Frumētaria lex à Sempronio Graccho lata est, qua frumentum è publico distribueretur Po. Ro.

De Lege Falcidia.

Lege Falcidia, à Falcidio lata, cauetur, ne plus dodrâte legare liceret, ppter ea qd' multi hæreditatem recusabāt.

De Lege Flauia.

Flauius legem tulit de plagiarijs, cum quis dolo seruū aut pecus à domino, & filium à patre subtrahit.

De Lege Gabinia.

Gabinus legem tulit, qua bellum Cn. Pompeio magno contra Pyratas datum est, contra C. Trebelli Tr. Pl. intercessionem.

De Lege Iunia.

Iunius Siluius cōs. cum Q. Cecilio Metel. legem tulit bello Cimbrico, quod diu prate & infeliciter gestum est, propter diminuta militiæ stipendia.

De Lege Iulia.

Iulia lege puniuntur adulteri. Idem Iulius Cæsar legē tulit de peculato in eos qui remp. uel sacra furati sunt, uel furantibus auxiliati sint, uel furta scientes susceperunt.

De Lege Lectoria.

Cum adolescentes in contractibus circumueniri solerent, Q. Lectorius poenam deceptoribus adiecit.

De Lege Licinia

P. Licinius Crassus orator, & Q. Mutius Scaevola pon. max. legem tulerunt de regūdis ciuibus, ut in suā quisq; ius ciuitatis redigeretur, cum multi Itali cupiditate ciuitatis Ro. tenerentur.

De Lege Manilia.

L. Manilius legē tulit, ut quando res à nobilibus aduersa gestē fuerant, illi ad magistratus gerendos admitterentur, quorum maiores in Romana republica magistratū non exercuissent, huiusmodi autem noui appellantur.

Otho Tr. pl. legem tulit, ne quis cū ordine equi in spectaculis sederet, nisi sestertia quadraginta possideret, qđ si contingeret quisquis esset, siue ingenuus siue libertus, inter equites spectare liceret in gradu xiiij.

De Lege Oppia.

Oppus legē tulit, ne superfluo ornatu mulieres Romanae uterentur, neue pilentis, id est rhedis pensilibus uterentur, neue plus uncia in auribus appenderent.

De Lege Hortensia.

Hortensius legem tulit, ut eo iure quo populus statuisset, & omnes quirites tenerentur.

De Lege Pompeia.

C. Pompeius Strabo lata lege, ueteribus incolis transpadanis ius Latij dedit, quod ceterae Coloniae Latinae habebant, ut petendi magistratus & ciuitatis Romae ius adipisceretur. Cn. Pompeius magnus legem tulit, ut quae stor suffragio populi ex his qui cōsules fuerant crearetur. idem Pompeius legem tulit, qua asperrima poena parricidas afficit. Si quis parentis, filij fata preparauerit clam & palam, insutus culeo cum cane & gallo gallinaceo, & uispera & simia, in mare aut in flumen proijceretur.

De Lege Papia.

Lege Papia prohibetur peregrini uti urbe Ro. M. Plo

DE LEGIBVS.

tius Sil. Tr. pl. Cn. Pompeio Strabone & L. portio Cato. consf. legem tulit, ut singulæ tribus, quinos, denos ex eo numero suffragio crearet, qui eo anno iudicaret. L. Rosius Otho cos. legem tulit, ut in theatro equitibus Ro. or dines xxiiij. spectandi gratia darentur.

De Lege Satyra.

Satyra lex est, quæ uno rogatu multa & uaria compræ hendit.

De Lege Scantinia.

P. Scantinus legem tulit, qua puerorū concubitores graui supplicio afficiuntur.

De Lege Tutelari.

Lege Tutelari cauetur, ne quis tutor per simulationem pupillum fraudet.

De Lege Variana.

Q. Varius Tr. pl. legem tulit, ut quæreres de his, quorū ope consilioque socij pop. Ro. arma sumpsisent.

De Lege Voconia.

Voconius legem tulit, ne quis census, hoc est pecunio sus hæredem unicam relinqueret filiam, erat autē census ille, qui C. milia in professione detulisset.

De Lege Valeria.

Valerius Publicola legem tulit, ut nulli magistratui li ceret corpus Romani ciuis indicta causa condemnare, li ceretq; damnatis ad populum prouocare.

Hæc habui M. Pantagathe, quæ de magistratibus & sacerdotijs & legibus compendiose scriberem, ut ex eo co pendio aliqua ad nostros utilitas perueniat, & ita depin xisse opinor, ut ante oculos uelut in tabella posuerim, scri bant alij diffusius, Pomponio satis est placere suo.

Pomponij Læti de Romanorum Ma
gistratibus, Sacerdotijs, & Le
gibus ad Pantagathum,

F I N I S.

1870
No. 100
The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the membership of the Society since the last meeting.

Mr. J. H. Smith
Mr. W. B. Jones
Mr. T. C. Brown

Mr. R. L. White
Mr. S. D. Green
Mr. P. M. Black

Mr. Q. N. Grey
Mr. U. V. Blue
Mr. X. Y. Red

Mr. Z. A. Purple
Mr. B. C. Orange
Mr. D. E. Yellow

Mr. F. G. Pink
Mr. H. I. Brown
Mr. J. K. Green

Mr. L. M. Blue
Mr. N. O. Purple
Mr. P. Q. Orange

Mr. R. S. Yellow
Mr. T. U. Pink
Mr. V. W. Brown

